

Slovo k povzbuzení na čtvrtek 23. dubna 2020, na svátek sv. Vojtěcha
Biblická čtení: Kol 1,24-29; 2,4-8; Ž 96; Jan 10,11-16

Milé sestry, milí bratři,

a máme svátek svatého Vojtěcha, biskupa a mučedníka, hlavního patrona pražské arcidiecéze (jak zní celý liturgický název dnešního svátku). Spolu s ním, jak víme, se dostáváme do druhé poloviny 10. století, do neklidných raných dob přemyslovského státu.

Mladý Vojtěch, rodem Slavníkovec, narozený patrně na rodovém hradišti na Libici (latinská verze jeho jména Adalbertus je vlastně až jeho biřmovacím jménem, které přijal během svých studií v Magdeburgu, kde prožil velkou část svého dětství a raného mládí), je počátkem roku 982 na Levém Hradci vybrán za nového pražského biskupa. Záhy nato je vysvěcen na kněze, ve Veroně na biskupa a ujímá se svého úradu. Čeká se, že bude biskupem všem nešvarům a křiklavým hříchům – podobně jako jeho předchůdce Dětmar – víceméně shovívavý, že přijme vlažnou křesťanskou víru svého okolí a velmožů. Nicméně se tomu tak nestane. Vojtěch jako nový biskup se začne ze všech sil snažit o skutečné zavedení křesťanských způsobů života; vytrvale napomíná své okolí, kárá je, snaží se je napravit a především sám jde příkladem. To se pochopitelně nesetkává s nadšením, mladý biskup je stále více odmítán, nakonec vlastně z Prahy vyhnán. Odchází do Říma, kde se stává – se souhlasem papeže – na Aventinu benediktinským mnichem.

Když za ním po několika letech přijde z Čech prosebné poselstvo žádající jeho návrat, učiní tak; vrátí se ještě se skupinou mnichů, s nimiž založí Břevnovský klášter, první mužský na našem území. Nicméně sliby velmožů se záhy ukáží jako pouhá slova, snad i dobrá předsevzetí podrobit se křesťanské morálce se brzy rozplynou a Vojtěch musí znovu napomínat; nedá si říci a pokračuje ve svých dobrých snahách. Brzy je proto zase odmítán a znovu vyhnán. Opět odchází do Říma a po kratší době se na výzvu papeže opět vrací, ovšem již s tím, že pokud ho v Čechách opět nepřijmou, bude smět jít hlásat evangelium někam jinam, k pohanům.

To se také stane a Vojtěch opět odchází (přispěje k tomu i skutečnost vyvraždění jeho rodu na Libici), tentokrát už definitivně; nejprve do Polska, na dvůr Boleslava Chrabrého, a následně hlásat evangelium k východním Prusům, na území dnešního severovýchodního Polska a Kaliningradské oblasti Ruska.

I tam je jako misionář opět nepřijímán a vyháněn, od vesnice k vesnici, od místa k místu, aby v těchto vzdálených končinách nakonec 23. dubna roku 997 našel svou mučednickou smrt, stár nějakých jednačtyřicet roků; je ubit veslem a proklán šípy, setnut a jeho hlava naražena na kůl, snad na starém pohanském božišti. Jeho tělo je pak poselstvem Boleslava Chrabrého vykoupeno za váhu zlata a je pohřbeno v Hnězdně.

Vojtěchovy ostatky jsou ale odtud roku 1039 uloupeny výpravou českých velmožů (spolu s biskupem Šebířem) a následně uloženy v pražském biskupském kostele svatého Víta (nicméně existuje i „hnězdenská“ verze této události říkající, že ukradené ostatky byly podstrčené, zatímco ty pravé Vojtěchovy zůstaly na svém původním místě; nicméně paleoantropologické zkoumání ostatků potvrdilo spíše „pražskou“ verzi).

Jistě – jak to u svatých bývá – je zase mnohé, co by nás mohlo oslovit, ale zejména jedna Vojtěchova výrazná vlastnost se zdá být v dnešní době nesmírně aktuální. Prolíná se vlastně celým jeho životem a charakterizuje ho ve všech jeho etapách. Je to Vojtěchova až neúnavná snaha o zvěstování a zprostředkování dobra evangelia, snaha spojená s až neuvěřitelnou vytrvalostí, kterou nezlomily ani nesnáze, ani nepřijetí, ani neúspěch.

Dobro evangelia ve Vojtěchových očích bylo jednoduše to, co v něm četl. To žil, to chtěl zprostředkovat i svému okolí a prosadit tam, kde chápal, že je to jeho biskupským úkolem a posláním. Proto se tak energicky stavěl proti všem možným zlořádům své neklidné doby: proti pohanským zvykům vládnoucích vrstev i prostého lidu, proti obchodu s otroky a zajatci,

proti trhům v neděli, proti mnohoženství, proti všemožným nemravnostem, krevní mstě, špatnému životu duchovenstva a tak dále. Mnozí Vojtěchovi současníci totiž tak žili a byli tak, jak čteme ve Vojtěchových životopisech, «křesťany jen podle jména».

Když nešlo hlásat evangelium na jednom místě, byl Vojtěch ochoten jít na jiné a tam se snažit, když se šlo vrátit na to původní, vrátil se, jen aby pokračoval v započatém dobrém díle; jen aby mohlo být co nejvíce dobra vykonáno.

A to je krásný příklad, který bychom si měli dobře všítipit, zvláště když by se nám zdálo, že ve snaze o dobro již nějak ochabujeme, anebo že ji dokonce nějak vzdáváme. V hlásání evangelia, v konání dobra, jakéhokoli dobra (každé dobro je vždy nějak evangelijní), se totiž člověk někdy opravdu také unaví. Mnohdy samotnou náročností dobra, často ale také nepřijetím ze strany okolí, někdy dokonce nepřátelstvím, neúspěchem, zmarem dobrého díla, různými protitlakem. Anebo také svou slabostí, či tím, že se nechá strhnout okolím, které se třeba o dobro nesnaží, o ně ani vlastně nestojí, když evangelium přestane být normou lidského života.

Vojtěchův příklad je pro všechny tyto situace velmi důležitý. Ukazuje, že člověk se od dobra odradit nechat nemusí; u Pána Ježíše může stále nacházet Boží sílu, novou sílu. Takový příklad je důležitý vždy, ale v nynější „době koronavirové“ pochopitelně obzvláště. Vždyť pandemie také zmařila, odložila či znemožnila i mnoho dobrých akcí, činností a podniků. I řadu takových, kde šlo o evangelium, o křesťanské akce či skutečně dobročinné podniky. A co teprve tak mnohá devastace na poli výchovy a vzdělání dětí a mládeže, a to i toho duchovního. Není divu, že nás to trápí, navíc když vše trvá již tak dlouho. Leckdo se z toho může dokonce i více nebo méně hroutit. Mnohý se může nechat odradit zmarem, zničením či znemožněním dobrých aktivit, na kterých třeba dlouhou dobu pracoval.

Svatý Vojtěch nám však svým životním osudem připomíná: Má smysl začínat stále znovu, zvláště v dobách těžkých je to důležité. Ať už tam, kde jsme skončili, nebo třeba na úplně jiném místě. Hlavní je v konání dobra a ve snaze, aby evangelium stále více pronikalo život náš vlastní a (skrže nás) i život našeho nejbližšího okolí, neustávat a stále se o ně snažit. Navíc když je přeci jen naděje, že pandemie snad brzy poleví, anebo – kéž by Bůh dal – dokonce odezní, anebo se v ní naučíme normálněji žít. Bude třeba začít tam, kde jsme svá díla přerušili, anebo někde jinde, nově. Vždy s Boží pomocí.

Ostatně i svatý Vojtěch žil také v době velmi neklidné, plné různých zmarů a tragédií, v době, kdy mnozí křesťané jimi byli jen podle jména... Kéž bychom takovými nebyli my, třeba tím, že bychom snahu o dobro, svou křesťanskost vzdali.